

Nr. 19.

Warszawa

29 kwietnia / 11 maja 1867 r.

Wychodzi w każdą sobotę.

Redakcja przy alei Jerozolimskiéj Nr. 1574 b.

MERKURY

dodatek tygodniowy do Ekonomisty.

TYDZIEŃ FINANSOWY.

Pomimo zawiązania konferencji, w usposobieniu ogólném panuje pewna duszność, trwożliwość, niedowierzanie. Lada okoliczność budzi podejrzenia i oddziaływa na sprawy finansowe. Tak wezwanie Włoch do konferencji londyńskiéj dało do myślenia, gdyż Włochy, jako mocarstwo, nie istniały, kiedy miał miejsce traktat dotyczący Luxemburga. Daléj odmowa ze strony rządu angielskiego poręczenia neutralności Luxemburga, za podstawę układów na pierwszém posiedzeniu przyjętéj, a następnie odroczenie konferencji na dni kilka dla zażądania nowych instrukcij rządów, niepokoją umysły i zniżają barometr giełdowy: samemu odroczeniu przypisują zniżenie w d. 6 b. m. renty francuskiéj z $68,^{40}$ na $67,^{80}$ — renty włoskiéj z $49,^{50}$ na $48,^{80}$ — Kredytu ruchomego z 374 na 354.

Targ londyński trzyma się stosunkowo bardzo mocno. W popłochu zeszłotygodniowym konsole straciły zaledwie $^1/_4$ %. Nie jestto wszakże skazówką pomyślności ogólnéj. Obfitość kapitałów w pewnych sferach społeczności nie zastępuje braku w innych; zastój w pracy jest koniecznem następstwem niepewności i zamknięcia ożywczych źródeł kredytu. *Times* nie tai swych oba[...]. A jeśli całkiem pokojowe są ostatnie oświadczenia pism urzędowych francuskich i pruskich; to jednak z drugiéj strony prasa półurzędowa nie pozbywa się tonu drażniącego, a uzbrojenia nie ustają.

Znaczący jest wniosek rządu belgijskiego do Izby, o uchwalenie pożyczki 60/m. Ciekawe też jest oświadczenie w senacie Stanów Zjednoczonych Amer., o pośredniczeniu w sprawie luxemburskiéj.

We Florencji, z powodu rospraw o długu papiezkim, oczekują podniesienia kwestji Rzymu jako stolicy Włoch. Co do planu finansowego p. Ferrara, ten zdaje się polegać na emisji biletów skarbowych zabespieczonych na dobrach duchowieństwa. Pierwsza emisja — przeznaczona głównie na spłatę długu bankowi, ma wynosić 700/m. fr. do wycofania w ciągu lat 6-ciu. Jest to coś podobnego do dawnych asygnat francuskich. Trudno myśleć, aby się dziś tak daleko zapędzano; ale w każdym razie to papierowe gospodarstwo mogłoby grozić niebespieczeństwem.

Myślano o konwersji renty włoskiéj z 5 na 3%, z dopłatą 2% biletami skarbowemi hipotekowanemi na dobrach kościelnych; zdaje się że od tego planu na teraz odstąpiono.

W kursach giełdy warszawskiéj małe w ostatnim tygodniu zaszły zmiany. Listy zastawne 1-éj serji zyskały blisko 1%, listy likwidacyjne $^1/_2$ %; akcje drogi żel. W.-Wiedeńskiéj 2%. Wexle zagraniczne nieznacznie się podniosły.

na Berlin ...	2 m.	$122,^9$ — doraźnie	$123,^7$
„ Paryż....	„	$122,^4$ „	123
„ Londyn ..	3 m.	$122,^7$ „	$123,^6$
„ Wiedeń ..	2 m.	94 „	$94,^5$

KURSA GIEŁDY,

w tygodniu 3/9 maja.

	Stopa %	RÓWNIA (pari)	CENA RZECZYWISTA W TYGODNIU: Piątek 3 maja	Sobota 4	Poniedz. 6	Wtorek 7	Środa 8 święto	Czwar. 9	Stosunek do równi na 100
			R	u	b	l	e		
1. Papiery publiczne.									
a) Rządowe.									
Polskie. Obligi Skarbowe (r. 100. 150. 500).	4	100	.	.	*74,67	.	.	.	*74 2/3
Bilety Skarbu Kr. Pol.	4,32	100	.	.	.	.	.	.	.
Obligacje cząstk. (zł. 500) z kup.	4	75	104,50	.	.	.	.	.	139 1/3
Cert. ban. na obl. cz. *A* (z.300) z kup.	5	45	52,25	.	.	.	.	.	116 1/9
„ „ „ *B* (z. 200)	0	30	27,50	.		.	.	.	91 2/3
	5	30	34	.	.	.	.	.	113 1/3
Dow. Kom. Cen. Lik. (różne sumy).	0	100	52	.	.	.	.	.	52
Listy likwid. (r. 100. 250. 500. 1000)	4	100	55,67	55,67	55,75	55,75	.	56,25	56 1/4
kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,76 2/3	.
Ruskie. 5-ta pożyczka (500)	5	100	*71	.	.	.	.	.	*71
6-ta pożyczka	5	100	.	.	.	.	.	.	.
Pożyczka premjowa z 1864 r.	5	100	110,25	.	110,25	110	.	110,25	110 1/4
„ „ z 1866 r.	5	.	104,75	104,50	104,33	104,50		104,25	104 1/4
Metaliki (300) lutowe	4	100	100	.	100	100	.	100	100
Metaliki (300) sierpniowe	4	100	100,17	.	100,17	100,17	.	100,17	100 1/6
Bilety banku Pańs. (100 i wyżéj)	5	100	.	76,50	76,67	76,75	.	.	76 3/4
b) Towarzystw i Spółek.									
Polskie. Listy Zast. (30. 75. 150. 750. 3000).	4	100	76,67	76,83	77	77	.	77,33	77 1/3
„ „ „ ser. 2	4	100	67,17	67	67,50	67,50	.	67,50	67 1/2
„ „ „ kupon	.	.	.	.	.	.	.	1,52 2/9	.
Akcje Dr. Żel. W-W. (100)	diw.	60	66	.	66	.	.	66	110
„ „ W-B. (100. 150)	4	100	55,67	.	56,17	.	.	56,17	56 1/6
„ „ Teresp. (100)	5	100	85	.	.	.	.	*84	*84
„ „ Łodzk. (100)	5	100	.	.	.	.	.	.	85
Rus. Akcje Gł. Tow. Dr. Ż. (125)	5	125	*115,50	.	.	.	.	.	*92 2/5
Obligi „ „ „	4 1/2	100	85	.	.	.	.	.	85
2. Wexle.									
Berlin (Tal. 100) 2 mies.	.	92,857	113,70	113,25	113,10	113,85	.	114,15	122 9/10
Gdańsk (100) „	.	92,857	113,40	.	112,80	113,40	.	114	122 3/4
Hamburg (M. B. 300) „	.	140,855	.	.	.	.	.	*172,80	*122 2/3
Londyn (Ł. 1) 3 „	.	6,304	7,70	7,64	7,65	7,74	.	7,74	122 3/4
Paryż (Fran. 300) 2 „	.	75,214	.	91,65	91,65	92,10	.	.	122 2/5
Wiedeń (Gul. 150) „	.	92,857	.	.	.	87,30	.	.	94
Petersburg (Rub. 100) 1 „	.	100	.	.	.	.	.	.	.
3. Monety.									
Półimperjał	.	5,15	6,25	.	.	.	.	.	121 1/3
Napoleondor	.	5	.	.	.	.	.	.	.
Dukat holenderski	.	3	3,60	.	.	.	.	.	120
Rubel srebrny	.	1	.	.	.	.	.	.	.
Talar pruski	.	0,92.857	.	.	.	.	.	.	.
Gulden austrjacki	.	0,62.906	.	.	.	.	.	.	.

STOPA SKUPU:	Warszawa.	Petersburg.	Londyn	Paryż.	Wiedeń.	Berlin.	Frankfurt.
bankowa:	6%	7 (10)	3	3	4	4	3
giełdowa:	—	7 (10)	3	3	4	3 1/2	2 1/4

STAN OPERACIJ BANKU POLSKIEGO.

	w d. 30 kwietnia	w ciągu tygod. przyb. (+) ub.(—)	w d. 7 maja
	r u	b l	i
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Warsz	1.730.754, 14	+ 157.883, 93 — 116.065, 43	1.772.572, 64
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Łodzi.	145.159, 06	—	145.159, 06
1. Skup: Portfel wexli kraj. w Włocł.	48.515, 65	—	48.515, 65
1. Skup: Portfel „ zagranicznych	184.685, 20	+ 5.921, 49 — 55.866, 97	134.739, 72
2. Zaliczenia na papiery publiczne ...	1.008.974, 85	+ 52.578, 14 — 30.997, 91	1.030.555, 08
3. „ na zast. towarów (a) wełny .	84.762, 78	+ 16, 32 — 7.646, 32	77.132, 78
3. „ na zast. towarów (b) in. tow.	255.921, 52½	+ 19.233, 82 — 4.002, 82	271.152, 52½
Łącznie (3)	340.684, 30½	+ 7.601, —	348.285, 30½
4. „ „ kosztowności ..	609.539, 02	+ 19.783, 30½ — 18.302, 75½	611 019, 57
5. Otwarte kredyta	5.087.771, 66	+ 473.401, 20½ — 514.668, 28½	5.046.504, 58
6. Kasa: Monety srebrne	2.701.165, 01¾	— 3.064, 43	2.698.100, 58¾
6. Kasa: „ złote	7.713, 75	—	7.713, 75
6. Kasa: Bilety Banku Polskiego	641.827 —	+ 24.200, —	666.027 —
6. Kasa: „ Kred. Cesarstwa	1.964.557 —	— 73.335, —	1.891.222 —
Łącznie (6)	5.315.262, 76¾	— 52.199, 43	5.263.063, 33¾

BILANSE BANKÓW FRANCUSKIEGO I ANGIELSKIEGO,

w d. 25/26 kwietnia 1867 r.

S T A N C Z Y N N Y

	B. francuski.	B. angielski.
	f r a n	k ó w
Fundusz metaliczny	780 565059	483.423175
Portfel	532.806933	456.242650 (Portfel i Zaliczenia)
Zaliczenia na złoto i rozm.	62.872982	
Pożyczki na zast. pap. publ. akcij, oblig. i in.	86.176900	321.903950
Dług skarbu i inne wart..	157.348095	375.000000
	1.619.769969	1.636.569775

S T A N B I E R N Y

	B. francuski.	B. angielski
	f r a n	k ó w
Bilety w obiegu	1.014.558675	578.134625
Przekazy z term. kilkod..	19.910934	10.538400
Rachunki bieżące prywatne......	304.648683	447.097300
Rachunki bieżące skarbowe.... .	46 799064	158.645725
Kapitał zakładowy	182.500000	363.825000 (Kapitał i Zysk)
Zysk do kapit. doliczony .	7.044776	
Inne bierniki	44.307837	78.328725
	1.619.769969	1.636.569775

SKAZÓWKI I FAKTA BIEŻĄCE.

— **Kwestja monety w Niemczech.** System monetarny niemiecki, a raczéj brak systemu, stanowi niezaprzeczenie jedną z główniejszych przeszkód ku swobodnemu rozwojowi handlu i w ogóle stosunków międzynarodowych, a nawet utrudnia wszelkie tranzakcje wewnątrz Niemiec. W rozmaitych krajach niemieckich kursuje około 15 gatunków monet srebrnych, różnych wartością i kształtem. Z trudnościąby przyszło znaleść kilkanaście sztuk jednakowych, aby je w rulon zwinąć. Sprawdzenie pewnéj sumy, z różnolitych monet złożonéj, wymaga drobnostkowego obejrzenia każdéj sztuki, naraża przeto na nieuniknione pomyłki i stratę czasu. Monety złote nie mają kursu stałego i po większéj części bywają za wysoko cenione. Takie niedogodności wyrodziły zbyteczne rospowszechnienie pieniędzy papierowych, zawsze niebespiecznych, a podczas przesileń, sprowadzających ruinę całych fortun pracowicie zebranych. Klęski tego rodzaju zniechęcają pracę, niweczą kredyt w chwili właśnie największéj jego potrzeby, — są zatém złem niepowetowaném w życiu ekonomiczném jednostek i społeczności.

Wszelkie starania o wprowadzenie systemu jednolitego rozbijały się o platoniczne przywiązanie północnych Niemiec, zwłaszcza Prus do swoich *talarów* na

stopę trzydziestkową (30 Thaler-Fuss) nie mających żadnéj z zalet monety racjonalnéj.

W obec takiego stanu rzeczy, wypływa kwestja ujednostajnienia *monety złotéj* i przyjęcia jéj za podstawę stosunków handlowych. Jednym z powodów postawienia téj kwestji jest fakt niezaprzeczony wielkiéj ilości francuskich 20-frankówek (napoléons), obiegających w Niemczech, zwłaszcza północnych. Że zresztą prąd idzie w tym kierunku, okaże to następujące porównanie obrotów handlowych państw europejskich, używających monety złotéj i tych co używają srebrnéj. (Pomijamy te, w których walutą prawną są pieniądze papierowe).

	Ludność	Obrót
	milj. mieszk.	*milj. fran.*
Złoto.		
Anglja	29,3	11.800
Francja	37,3	5.180
Włochy	25	1.500
Belgja	5	1.035
Szwajcarja	2,5	670
Razem	99,1	20.185
Srebro.		
Niemcy północne	30	4.500
Holandja	3,5	1.305
Hiszpanja	20	885
Skandynawja	7,3	565
Razem	60,8	7.255

Widzimy z tego wykazu: 1° że na 160 miljonów ludności krajów mających obieg metaliczny, 99/m. czyli 62% używa złota; w innych krajach z ludnością 60,8/m. czyli 38%, jakkolwiek monetą legalną jest srebrna, złoto obiega w wielkiéj ilości; 2° widzimy nadto, że 73% obrotu odbywa się na złoto, a tylko 27% na srebro. Hiszpanja o, ile wiadomo, ma przystąpić do konwencji paryskiéj; a wtedy obieg złota zwiększy się w stosunku ludności do 74%, a w stosunku obrotu do 78%.

System monetarny francuski łączy najwięcéj warunków monety racjonalnéj. Niemcy z łatwością mogłyby go zastosować, zważywszy już prawie nabyte prawo obywatelstwa przez monetę 20-frankową. Spodziewać się należy, że z czasem i Anglja porzuci swoje gwineje, suwereny i idealne funty sterlingi, cały wreszcie swój system, niemający podstawy dziesiętnego podziału, a przyjmie system *metryczny*, którego przeznaczeniem jest stać się jedynym, powszechnym.

— **Żelazo.** Niepewne położenie polityczne Europy niekorzystnie oddziaływa na ruch przemysłowy. Ze wszech stron dochodzą wiadomości o uzbrojeniach, jakby w przeddzień wielkich wypadków, stąd ogólne zniechęcenie we wszystkich gałęziach przemysłu. Ostatecznym rezultatem takiego stanu rzeczy jest ogólna nieczynność, objawiająca się przez zbytnie nagromadzenie kapitałów w bankach lub kasach publicznych, kiedy powinny być użyte na rozwinięcie handlu i przemysłu.

Najwięcéj obecnie zdaje się cierpieć przemysł metalurgiczny, a głównie żelazny. Wszędzie widzimy wielkie zapasy żelaza, a mały odbyt, stąd obniżenie cen nieodpowiadające kosztom wytwarzania. We Francji zawiązano komitet celem obmyślenia środków dla zapobieżenia dalszemu szerzeniu się złego. Za główną przyczynę takiego stanu uważają zbytnie rozwinięcie się przemysłu metalurgicznego w ostatnich latach i dlatego komitet proponuje zawieszenie chwilowe dalszego rozwoju, a nawet pewne ograniczenie produkcji. Zdaje się, że środki proponowane nie dadzą się w praktyce przeprowadzić i nie przyniosą żadnego rezultatu, tém więcéj, że przyczyny złego nie w zbytecznym rozwoju przemysłu, lecz w ogólném niepewném położeniu Europy szukać należy. Uregulowanie interesów, zapewnienie pokoju, wolny handel, — oto są jedyne środki, mogące zapewnić nietylko byt, ale i dalszy postęp wszelkiego racjonalnego przemysłu.

Chociaż komitet nie wskazał rzeczywistéj przyczyny złego i nie podał odpowiednich środków na jéj usunięcie, to wszakże prace jego rzuciły wielkie światło na stan obecny przemysłu metalurgicznego we Francji. Znajdujemy tam wiele danych statystycznych, a między innemi, jako ciekawy objaw, zmiany cen żelaza od roku 1860 do 1866. I tak:

W roku 1860 płacono za tonnę (1) żelaza 252½ fr., w r. 1861—237½ fr., w r. 1862—247½ fr., w r. 1863 — 228½ fr., w r. 1864 — 219½ fr., w r. 1865 — 212½ fr., w r. 1866—210 fr.; a w pierwszych miesiącach 1867 r. cena spadła na 200 fr.

Taki wykaz cen dotykalnie wskazuje, jak niepewny jest dziś stan przemysłu żelaznego we Francji, zwłaszcza że większe jeszcze obniżenie cen przewidzieć się daje. Zarówno z Francją cierpią i inne kraje wyrabiające żelazo.

Aby dać wyobrażenie jak się rozdziela przemysł żelazny pomiędzy kraje cywilizowane, podajemy z *Semaine financière* wykaz wytworzonego w r. 1865 żelaza w przybliżeniu.

	Tonn	
	surowizny	*żelaza*
Anglja	4.500.000	3.500.000
Francja	1.250.000	900.000
Stany Zjedn. Półn. Amer.	1.250.000	800.000
Prusy	800.000	400.000
Belgja	500.000	400.000
Rosja	408.000	350.000
Austrja	312.000	200.000
Szwecja	278.000	200.000
Związek celny	250.000	200.000
Hiszpanja	75.000	50.000
Włochy	30.000	20.000
Szwajcarja	15.000	10.000
Razem	9.668.000	7.030.000

— Z dniem 19 czerwca/1 lipca r. b. wejdzie w wykonanie **Nowa taryfa** opłat dla *dróg żelaznych W.-Wiedeńskiéj i W-Bydgoskiéj* przez rząd ustanowiona. Wkrótce taż taryfa zostanie wydrukowana i sprzedawana na stacjach po kop. 30.

(1) Tonna francuska = 1000 kilogramów = 2445 funt. rus.; angielski *ton* = 1016 kilogr.

W drukarni Gazety Polskiéj.

Za pozwoleniem Cenzury Rządowéj.